

компромісної моделі управління оборотними активами.

По відношенню до власного капіталу ця мобільна частина є також значимою. Аналітичним індикатором цієї вимоги є коефіцієнт маневреності

$$K_M = \frac{НВОК}{E} > 0,2 - 0,25 \quad (2)$$

де E – власний капітал.

Інтерпретація цього коефіцієнта наступна: 20-25% власного капіталу повинно знаходитися у мобільній формі. Саме для визначення цієї мобільної форми і для наступного покриття оборотних активів в обліково-аналітичній практиці широко використовується показник наявності власних оборотних коштів як різниця між капіталом тривалого використання (власний капітал + довгострокові кредити та позики) і необоротними активами.

Позитивне значення показника наявності власних оборотних коштів є нормальною вимогою для бізнесу, свідчить про розмір власних коштів, який буде використано для фінансування оборотних активів. Негативне значення свідчить про розмір поточних зобов'язань, який буде використано для фінансування необоротних активів.

Інтерпретація позитивного та від'ємного значення повинна бути використана при довгостроковому плануванні розподілу джерел фінансування. Цілком очевидно, приємним є варіант, коли НВОК має позитивне значення.

Доцільність прийняття рішень стратегічного характеру передбачає дотримання наступних вимог:

- 1) збалансованість економічних ресурсів

та джерел їх формування;

2) ефективність діяльності на основі методу нарахувань і касового методу;

3) платоспроможність і фінансова стійкість підприємства у перспективі.

Важливим є не тільки отримання чистого прибутку, але і його використання для капіталізації.

Для аналітичної оцінки процесу тезаврування прибутку доцільно використовувати коефіцієнт стійкого економічного росту

$$K_{сер} = \frac{NP-D}{E} \quad (3)$$

де NP – чистий прибуток;

D – дивіденди.

Збільшення цього коефіцієнту за рахунок чисельника формули відповідає цільовій стратегії бізнесу і ґрунтується на базових концепціях міжнародних стандартів фінансової звітності. Збільшення коефіцієнту за рахунок зменшення чисельника формули вступає в протиріччя з базовою концепцією збереження фінансового капіталу.

Факторне моделювання дає можливість представити функціональну залежність коефіцієнта стійкого економічного росту від чотирьох факторів: політики використання чистого прибутку (дивідендної політики), рентабельності продажу, оборотності активів, коефіцієнта фінансової залежності.

Таким чином, можливість реінвестування прибутку передбачає ефективність діяльності, тобто отримання чистого прибутку, що є метою підприємницької діяльності і підґрунтям максимізації ринкової вартості.

Список використаних джерел:

1. Іонін Є. Є. Фінансова аналітика сучасного бізнесу: монографія / Є. Є. Іонін, М. М. Овчинникова. – Донецьк: ДонНУ, 2012. – 304 с.

УДК: 338:37

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ ВАРТОСТІ ОСВІТНЬОЇ ПОСЛУГИ

Парасій-Вергуненко І.М. – д.е.н., професор

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

У зв'язку з посиленням глобалізаційних процесів у світовій економіці важливого значення для соціально-економічного життя країни набуває розвиток національних освітніх систем, які формують висококваліфікованих спеціалістів в усіх сферах діяльності. В контексті реформування вищої освіти в країні на перший план виходять проблеми підвищення якості освіти та ефективності управління вищими навчальними закладами. Враховуючи це,

актуалізується проблема розроблення сучасної методики визначення орієнтовної середньої вартості підготовки одного фахівця. Саме від того, скільки коштує навчання одного студента або підготовка одного аспіранта чи докторанта, а також від їх чисельності залежить обсяг необхідного фінансування та структура його джерел, а отже, й визначення політики розвитку освіти в Україні й ролі в цьому процесі держави.

Затверджена у 2013 році Методика

розрахунку орієнтовної середньої вартості підготовки одного кваліфікованого робітника, фахівця, аспіранта, докторанта [1] була першою спробою застосування базових принципів нормативного фінансування освітніх послуг. Згідно з цією методикою, ВНЗ повинні, використовуючи певні складові витрат, визначати орієнтовну вартість підготовки одного студента і надавати ці розрахунки державним замовникам та Мінекономіки для орієнтури при визначенні загальних обсягів державного замовлення. Перевагою даної методики було нормування витрат на одиницю освітньої послуги, а не в розрахунку на одну установу. Проте головним її недоліком стало формування інформації про склад витрат за елементами на основі кошторисної класифікації видатків, яка не дозволяє виокремити склад прямих і непрямих матеріальних витрат та витрат на оплату праці, які складають основну частину витрат, що в свою чергу ускладнює механізм калькулювання собівартості освітньої послуги та унеможливають контроль за економічно обґрунтованими видатками.

Визначення орієнтовної вартості підготовки одного фахівця необхідно для формування державного замовлення на підготовку таких фахівців на основі цільового підходу і прогнозу потреб ринку праці та запровадження принципу фінансової самостійності вищих навчальних закладів, насамперед шляхом законодавчого врегулювання переходу від утримання таких закладів до оплати за рахунок бюджетних коштів виключно вартості освітнянських послуг за державним замовленням і надання цим закладам статусу небюджетних установ [2, с.18].

Така методика, заснована на нормуванні витрат за окремими складовими в розрахунку на одного студента, має стати основою для формування концепції нормативного фінансування освітніх послуг і повинна бути однаковою для всіх вищих навчальних закладів з диференціацією за спеціальностями та напрямками підготовки. Формування методики розрахунку вартості освітніх послуг за різними спеціальностями та напрямками підготовки передбачає прозоро сформований, передбачуваний обсяг бюджетних коштів на їх фінансування, встановлення рівних умов конкуренції з метою формування стратегії розвитку вищих навчальних закладів з урахуванням дохідності реалізації різних освітніх програм.

Основою розроблення методики

розрахунку вартості освітніх послуг є обґрунтування її складових. Згідно чинної методики [1] заклади освіти розраховують вартість підготовки за державним замовленням одного кваліфікованого робітника, фахівця, аспіранта, докторанта, слухача за освітньо-кваліфікаційним рівнем, науковим ступенем, спеціальністю, напрямом підготовки, галуззю знань, видом економічної діяльності (для професійно-технічного навчального закладу), професією та формою навчання на плановий рік згідно з порядком, затвердженим МОН разом з Мінекономрозвитку та Мінфіном, в розрізі таких складових: 1) оплати праці працівників, які забезпечують підготовку одного кваліфікованого робітника, фахівця, аспіранта, докторанта, слухача; 2) нарахувань на оплату праці; 3) витрат на виплату академічної стипендії; 4) витрат на соціальне забезпечення для надання державних пільг та гарантій окремим категоріям учнів, студентів; 5) витрат на оплату комунальних послуг та енергоносіїв у межах встановлених норм споживання; 6) витрат, безпосередньо пов'язаних з навчанням учнів, студентів, аспірантів, докторантів, слухачів; 7) витрат, опосередковано пов'язаних з навчанням учнів, студентів, аспірантів, докторантів, слухачів; 8) капітальних витрат; 9) витрат на утримання гуртожитку з розрахунку на одного мешканця гуртожитку, який є учнем, студентом, аспірантом, докторантом, слухачем і навчається за державним замовленням; 10) розміру соціальних гарантій, передбачених проектом Державного бюджету України на плановий рік.

Розрахунок вартості здобуття освіти має бути проведений відповідно до вимог освітніх стандартів, а отже визначення мінімальних економічно обґрунтованих витрат повинне базуватися на стандартах. Згідно із ст. 9 Закону України «Про вищу освіту», стандарт освітньої діяльності визначається як сукупність мінімальних вимог до кадрового, навчально-методичного, матеріально-технічного та інформаційного забезпечення освітнього процесу вищого навчального закладу й наукової установи. Відповідно до ст. 10 Закону, стандарт вищої освіти - це сукупність вимог до змісту та результатів освітньої діяльності вищих навчальних закладів і наукових установ за кожним рівнем вищої освіти в межах кожної спеціальності [3].

Враховуючи це, вважаємо, що не всі елементи витрат, запропоновані чинною

методикою, є економічно обґрунтованими, оскільки за своїм економічним змістом і функціональним спрямуванням не відносяться до освітнього процесу, а мають більше соціальний характер. Дискусійними є питання щодо доцільності включення окремих елементів витрат, які необґрунтовано завищують вартість освітньої послуги. Зокрема, пропонуємо виключити зі складу витрат на підготовку одного фахівця такі елементи: витрати на виплату академічної стипендії; витрати на соціальне забезпечення для надання державних пільг та гарантій окремим категоріям учнів, студентів; витрати на утримання гуртожитку з розрахунку на одного мешканця гуртожитку, який є учнем, студентом, аспірантом, докторантом, слухачем і навчається за державним замовленням; соціальні гарантії, передбачені проектом Державного бюджету України на плановий рік; капітальні витрати.

Вони мають інші джерела фінансування, або інші коди бюджетної класифікації в рамках загального фонду, що призводить до викривлення середньої вартості освітньої послуги.

Отже, до складу основних компонентів вартості освітньої послуги пропонуємо включати такі елементи витрат: витрати на оплату праці працівників, які забезпечують підготовку одного студента; нарахування на оплату праці (на соціальні заходи); матеріальні витрати, безпосередньо пов'язані з навчанням учнів, студентів, аспірантів, докторантів, слухачів; матеріальні витрати, опосередковано пов'язані з навчанням учнів, студентів, аспірантів, докторантів, слухачів; витрати на оплату комунальних послуг та енергоносіїв у межах встановлених норм споживання.

Підсумовуючи вище викладене, слід констатувати, що запропонований підхід до визначення компонентів вартості освітньої послуги враховує специфіку освітнього процесу, і має бути покладений в основу визначення орієнтовної вартості освітньої послуги підготовки одного фахівця, який в свою чергу, може бути застосований як на рівні окремого вищого навчального закладу, так і на рівні Міністерства освіти України при виборі бази розподілу бюджетних коштів на фінансування освіти.

Список використаних джерел:

1. Методика розрахунку орієнтовної середньої вартості підготовки одного кваліфікованого робітника, фахівця, аспіранта, докторанта: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 20.05.2013 № 346. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/346-2013-p>.
2. Ловінська Л. Г. Визначення вартості освітніх послуг / Л.Г.Ловінська // Фінанси України. – 2017.- №2. –С.12-26.
3. Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page>

УДК 658.5.

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМ БІОЕНЕРГЕТИКИ

Правдюк Н.Л. – д.е.н., професор

Вінницький національний аграрний університет

Стрімке зростання цін на енергоносії, наявність перебоїв у їх постачанні, продиктованих політичними проблемами, продемонстрували слабкість сучасної енергетичної системи України, яка є основою соціально-економічного розвитку держави. Водночас альтернативні джерела енергії можуть компенсувати недоліки існуючої енергетичної системи, адже запаси енергії сонця, води, вітру та біологічної сировини в країні практично невичерпні та сприятимуть економічному зростанню за рахунок скорочення витрат на енергію в усіх сферах господарювання. Крім того, це має привести до скорочення викидів вуглекислого газу, адже альтернативні джерела енергії значно зменшують його викиди, сприяють вирішенню

проблем щодо охорони довкілля та покращують екологічну ситуацію в державі [1].

Енергозбереження є однією з найважливіших складових проблеми «енергетичної безпеки», яка властива практично всім країнам світу. Не тільки внутрішня необхідність, але і зовнішні чинники з'явилися поштовхом до того, що «Національна програма енергозбереження України» була ратифікована Верховною радою 6 лютого 1998 року [2].

Ефективне енергозбереження неможливо уявити без застосування альтернативних джерел енергії. Енергетична незалежність, економічна вигода і постійно поновлювані ресурсні джерела - ось той короткий перелік комфорту, який отримує